

SZEMLE

FÖLDTANI SZAKIRODALMUNK HAGYOMÁNY-TERHELTSÉGE

VADÁSZ ELEMÉR

Felszabadulásunk óta szóban és írásban, különböző elnöki megnyilvánulásokban, közleményekben, szaktudományi célkitűzésekben többszörösen utaltam és foglalkoztam földtani szakirodalmunk nyelvi, helyesírási és következetes helyes kifejezési kérdéseivel. Erre kötelez elsősorban oktatói és tudományos munkára nevelői munkahelyem, közhasználatba került könyveim és mindannyiunkat kötelez tudományos munkánknak a felszabadulás óta lehetővé vált új iránya, a népi demokrácia új jellege, a kiszélesedett olvasó érdekeltség. A felszabadulás követelménye szakmai nyelvünk és kifejezési módunk minőségi fejlesztése, formai javítása, stílusunkban hagyományként meggyökeresedett dudvák kigyomlálása, szakmai nyelvünknek az idegenszerűségtől való felszabadítása. Ezt a földadatot magunknak kell elvégezni, még helyesírási vonatkozásban sem bízhatjuk a magyar nyelv hivatásos művelőire. Erre a magyar helyesírási szabályainak most megjelent kidaásával kapcsolatban külön is reámutattunk.

A Magyar Földtani Társulat 1951 áprilisában tartott előadásában foglalkoztam Magyarország földtani irodalmának idevonatkozó kérdéseivel. Érdekes az abban foglaltaknak nyomtatásban meg nem jelent részét itt felújítani.

Kritikai vizsgálataink végeredményeként megállapítható, hogy szakirodalmunk gazdag tárházában nagyon sok kiváló értéket találunk, sokszor olyat is, amiről a szerző maga sem tud. A nehézség azonban abban van, hogy ezt a sok drágakövet, csaknem fizikai munkát jelentő módon kell kibányászni, kihámozni az írások tömkelegéből. Nem lesz érdektelen talán, ha ezt a munkát néhány példával szemléltetem.

Nem egyesekre, hanem valamennyiünkre vonatkozóan, üres szólamoktól, az értelmetlentől bosszantóig, a nevelésgestől a tragikusig terjedő változatokban mutatkoznak a stíláriis, mondatszerkezetbeli hibák, logikátlanságok és téves következtetések. Helyesírási hibák és következetlenségek, fölös idegen szóhasználat, fogalomzavar, nevezéktani sokféleség, archaizmus és mindenekfölött meghaladott kifejezésmódok, pusztá kényelemből, gondolkodás nélküli használata ugyancsak általános. A gondolkodni tudás, sőt gondolkodni akarás hiánya feltűnően kiütöközik a Földtani Intézet évtizedekre menő szabványos Évi Jelentéseiből. A szóhasználatban élenjáró, a múlt századból átmentett »vörhenyes« jelző, a »kövület«, »brakk«, »recens«, »szediment«, »konglomerát« és sok más hasonló kíséretében, a német szellemiség fertőzetéből. A hőmérséklet is változatlanul »magas« vagy »alacsony«, sehogysem tud kicsi vagy nagy lenni. Szóljak-e a szén és kőszén megkülönböztetéséről, a rétegtani nevek franciás vagy német formáihoz való ragaszkodásról, ami figyelmetlenségből, nemtörődömségből, sokszor kozmopolitizmusból is ered. Egyes esetekben, múltbeli írásaim is hibásak ebben, de a haladás és a fejlődés abban van, hogy ne érzjük be elődeink kifejezésmódjával, sőt még a magunkéval sem, ha jobbat adhatunk. Nem baj, hogy a jobb a jónak elrontója. Változott időekkel, magunknak is változnunk kell.

Sűrűn találkozunk fogalmi hibákkal. Csaknem minden írásban *vetődés* áll törés helyett, holott törések gyakoriak ott is, ahol nem *vetődés* jár nyomukban, hanem sokféle más, megkülönböztetendő mozgási mód és forma.

Sok baj van a *gyűrődéssel* is, ami legtöbbször települési mód vagy formaként szerepel, holott az hegységképződési folyamat, aminek jellege nem vonatkoztható a magyar földtani irodalomban szélteben-hosszában emlegetett példákra. Azután más a *hegységképződés*, mint a »hegyképződés«, még akkor is, ha véletlenül »a hegy« valóban *redőből* alakult is. Másodéves geológushallgatóink előtt ismert, egyszerű kérdés: a »redő és annak részei«, nagyon bonyolult a magyar szaktársak írásaiban, mert egyszer redőnyeret, sőtintük magyarul »antiklinálist« kell rajta érteni, máskor meg a *redőnyereg* hol boltozatot (antiklinálist), hol meg teknőt (szinklinálist) jelez.

Egyik magyarul kevéssé tudó kozmopolita fotogeológusunk vezette be nálunk a fölösleges »*di p*« megjelölést. Azt hittük, hogy vele együtt ez is eltűnt irodalmunkból. Sajnos, a közelmúltban, egyik hozzá közelállott fiatal kartársunk megint elszólta magát ebben az irányban.

Vigyázzunk a *m állás* fogalmára. Sokszáz méteres mélységből kikerült fúrási minták egyre-másra »mállottként« vannak minősítve. Ez nem lehetetlen, de külön jelentősége lévén, jól megvizsgálandó. Nehéz megállapítani azt is, hogy milyen lehet a »mállott dolomitliszt« sőt »mállott kovaliszt« is. Idekiváncozik egyes kartársaink részéről a bányászoktól előszeretettel átvett »bagó« is. Ebbe a kategóriába sorolhatjuk a néptől átvenni kívánt földtani szakszóként javasolt »*poka*« szót is, mert ilyen néven a különböző vidékeken más-más kőzetet értenek. Az ilyen népi gyűjtőnevek nem tisztázzák a fogalmakat, mert népünk sok helyen a lakóhelye körül található kőzeteket »*terméske*« gyűjtőnéven is említi. Ezt viszont bevezethetnénk a kissé nehézkes »szálban álló« vagy »helyálló« megjelölések helyett. A »*pala*« kifejezés szakszerűtlen használatára már nyomatásban ismételtlen utaltunk. Sajnos mindhiába!

Nem megvetendő a »*lávaaár*«, »*lávatakaró*« és »*lávafolyás*« közötti megkülönböztetés hiánya sem, hogy a »*tufa*«, »*tufite*« és a »*tufás*« kőzetek lényeges keletkezési különbségeinek fontosságát se feledjük. Sok nehézség adódik ebből a párhuzamosításban, függetlenül attól, hogy legtöbbször a tufa kőzet jellege sincs megjelölve.

Egyik kartársunk értékes írásaiban szerepel a *depresszió* morfológiai kifejezés, kéregmozgásos folyamat és egyéb zavaró értelmezésekben. Valamivel szívetderítőbb a fölösleges idegen szók használata, lehetőleg rosszul, különösen azoknál, akik egyébként idegen nyelven alig tudnak. Szinte eszembe juttatja azt az egykori vezérigazgatómat, aki a vélemények közötti vitát azzal zárta le, hogy »a dolgot így és így csináljuk és »*punctum saliens*«.

Olvassuk, hogy a pleisztocénalji édesvízi mészkő »*beszikkadási termék*«, a pannóniai emelet üledéksorozatának zárótagja. Sehogysem értem, hogyan lehet ez. A »beszikkadási terméket« evaporitnak tudom, ami leginkább száraz, meleg éghajlaton, telített oldatból, bepárolgás útján keletkezhetik. Szénsavas mésszel telített oldatból a mészkicsapódás fokozott lehet, különösen meleg vízből. De ez korántsem »beszikkadás«.

Említett egykori kartársunk egyik írásában megállapítja, hogy »a tenger nagyon fontos földtani tényező. Az élesszemű geológus nagyon sokat figyelhet meg a fenekén!« Nem egészen világos itt, hogy a »fenék« mire vonatkozik. De valóban nagyon élesszemű geológus kell legyen, aki akár a saját, akár a tenger fenekén megfigyelni tud!

Fontoljuk meg továbbá egyik közelmúltbeli vezetőnk szavát: »A vitaesték fontos szerepet töltenek be, irodalmi vitákat előznek meg, takarékoságot jelentenek papírban«. Aki tudja, érti!

Most jelent meg, hogy »Vernadszkij a természetes vizeket, mint a vizek csoportjába tartozó, sajátzerű ásványokat fogja föl. Osztályozásuk és kémiai összetételükkel kapcsolatban, a természetes vizet (ásványok), bonyolult dinamikus egyensúly-rendszereknek tartja...« Sűrített beszéd, de nem értjük, talán szerzője sem. Ugyancsak friss nyomdászágú írás: »A táj elaggott, ...« a lejtőtörmelék már nem mozog, így alig 24 km² az a terület, melyen eruptívum van.« Vajjon a lejtőtörmelék mozgásával megmagyobbodnék-e az eruptívum területe?

Álmélkodva olvasom: »Az alsó pannóniai (meoti) rétegsor kövületnélkülisége, gyakori pirit - markazit-gumói arra utalnak, hogy a kék agyagmárgák lerakódása idején — a vizet felfrissítő függőleges áramlás miatt — a csereháti öböl fenekén semmiféle élet nem tenyészhetett.« Én mindaddig abban a tévhitben éltem, hogy a víz felfrissülése, nem halála, hanem életető tényezője a szerves életnek. A szerzőnek figyelmébe ajánlom tehát a következő, előbbihez csatlakozó magyarázatot: »Fáciesek okozzák a zavart. A nagy reakcióképességi faunák, melyek külső hatásokra erősen reagálnak, nagy elterjedésűek, pl. Unio wetzleri«.

Végül néhány tektonikai zavarosság. »Nincsen olyan hegységünk, amelyikre vonatkozólag valamelyik geológusunk nem mutatta volna ki, hogy abban az üledékek gyűrődtek, pikkelyesek, áttolódottak is.« Ebben valóban mindenfajta szerkezeti mozgás és alakulás bennefoglaltatik. Ezenkívül megállapítja, hogy »a hegység tényleg ott van, ahol kialakult, de gyűrt is, tolt is, tört is«. Nehéz volna ennél összefoglalóbban a térben és időben különálló, sokrétű hegység szerkezetet magyarázni. Még nehezebb azonban megérteni, hogyha a hegység »gyűrt is, tolt is«, miért van ott mégis, ahol kialakult? Talán azért, mert mint ugyanott olvasható »ma az egészében való felgyűrődés, hegységgé válás stádiumában van«.

Egyik dolgozatomban téves fogalmazás az, hogy a röghegység »függőleges irányú erőhatásokra« vezethető vissza. Nem az erőhatás függőleges, hanem az elmozdulás módjában jut ez túlsúlyra, megfelelő terjeszkedési lehetőség mellett lefelé mozgással a nehézségerő hatására. Ezt fejezi ki egy másik nem világos megállapítás: »Középhegységeink csapásmenti tektonikai zavarai nem egyszerű radiális törési szerkezetek, hanem kisebb intenzitású tangenciális erőktől létrehozott áttolódások, amelyek valószínűleg a fiatal kimmerikus időkben keletkeztek«. Itt a helyes megállapítást zavarossá teszi a kifejezések helytelen használata. »Radiális törés« alatt különleges törési módot értünk, a vízszintes erőhatásból nem áttolódás, hanem pikkelyes reátolódás keletkezett, nem a kimméri időkben, mert ilyen nincs, hanem annak orogén szakaszában.

Végül álljon itt a következő tektonikai megállapítás: »A régibb tektonika germanotip, a pliocénutáni tektonika pedig orogenetikus«. Ez a határozott kijelentés, előbb említett »hegységgé válási stádiumunk« merész képzeletű továbbfejlesztése. Az említett kijelentés pliocénutáni tehát pleisztocén — holocén üledékeinket »gyűrendi« egy »leendett« hegységgé. Féltő, hogy pliocénutáni élethelyzetünk szerint mi is belegyűrődni fogunk. Ettől a véstől egyelőre megóv bennünket az a korszerű földtani ellentmondás, miszerint a régibb, germán jellegű és nem »germanotip« mozgásra nem következhet orogenetikus gyűrődés, mert a kratogénné lett kéregrészt mozgékony orogénné csak újrabeolvadásos övíg történő süllyedés, tehát epirogenézis esetén lehet.

Ásványtani és kőzettani olvasmányainkra nem térek ki, bár ott még bővebben akadnak gyűjteménybe kívánczó, túlhegyre való csodabogarak. Ezekre nézve utalok a Földtani Közlöny 1952. évfolyamában megjelent a »rejtjeles nyelv művelőire« vonatkozó ismertetésünkre.

Ezek a szemelvények eléggé mutatják talán, hogy eddigi földtani irodalmunk igen értékes volta mellett, a szóhasználattól a helyesírásig, kifejezéseikig és mondatszerkesztésig, stílusában és céltudatosságban nem eléggé elmélyedő, gyakran felszínes és az

újtásoktól tartózkodó, sőt konzervatívan elzárkózó. Ebben van szakirodalmunk, ha a g y o m á n y - t e r h e l t s é g e, mert az ilyenek továbbvitele távolról sem »haladó hagyomány«. Több ízben utaltunk arra, hogy ezt sürgősen föl kell számolnunk s az új idők tudományművelésének sztálini szellemében, együttes munkában, kölcsönös bírálattal ne féljünk kezét emelni régi hagyományokra, ha azok elavultak s az újnak, a haladásnak gátlói lesznek.

Mi ennek az útja, módszere és eszköze? Az út adva van: a szocializmus, a szocialista országépítés útja. Példája a szovjet tudomány, amely a Kommunista Párt és Sztálin irányításában szédületes eredményekkel teli hatalmas fejlődést mutat. A szovjet geológia határozottan materialista alapon, a dialektikus materializmus módszer következetes és tudatos alkalmazásával nőtt nagyra. A szovjet geológia a nép tudománya, nemcsak abban, hogy a kommunista társadalom fejlődésében, az elmélet és gyakorlat együttesével vesz részt az országépítésben, hanem abban is, hogy a tudomány és a gyakorlat fontos eredményeit késlekedés nélkül, érthető alakban hozza nyilvánosságra, hogy a gyors kritika bonckése alá vehető legyen. Így nem történhetik meg a nem cáfolható, bizonyíthatatlan, általános állítások, többé-kevésbé érthetetlen vagy zavaros mondatokba foglalásának évtizedeken át történő ismétlése, azzal a szándékkal, hogy azok a z i s m é t l é s e k k e l m a g u k t ó l é r t e t ő d ő i g a z s á g o k l e g y e n e k.

Százéves földtani irodalmunk legnagyobb értékei is befelé nézők, öncélúak, elszigeteltségben születtek. Magunknak írtunk, mint a szemelvényekből kitűnik, azt is gyakran meghaladott, érthetetlen, nem ritkán értelmetlen módon. Szakirodalmunk nem mutatja eléggé tudományos fejlődésünket, ami kitűnik lezárt vagy lezárható kérdések újraesztéséből, világos kérdések fölösleges bonyolításából, nagyon gyakran határozott állásfoglalás hiányából vagy fiatal kartársaink nagyotakaróan elhamarkodott írásaiból. Sokak tudománya abban mutatkozik, hogy az ismertet ismeretlenként találja föl. Pedig nagyon fontolóra kell venni, hogy új-e, amit mondunk s főként új-e az másoknak is, amit magunk számára újnak vélünk. V a v i l o v nyomán szólva, a földtan tudományának az állam életében juttatott nagy szerepe, szükségessé teszi a fejlődést biztosító erős szervezetséget és szakmai világoosságot. A Földtani Társulatnak egyik jelentős erőse, hogy ezt tudatosítsa mindannyiunk, de leginkább a fiatal nemzedékünk felé, amely az egyetemről új idők új szellemével indul hivatására, de egyes jelek szerint, a környezet hatása alatt visszaesésre hajlamos. Még mindig az egyoldali szakmaiság állapotában vagyunk, a szükséges pártosság megértése és alkalmazása nélkül.

Sokszor és sokan fölvetik, sőt fölróják, hogy mindezek nem lényegbevágó, formai dolgok, amelyek a dolgozatok tudományos értékét nem befolyásolhatják. Sztálin nagy jelentőségű nyelvtudományi, a szaknyelvre is vonatkozó megállapításaiban találunk erre választ. »A nyelv szerszám, eszköz, aminek segítségével az emberek egymással érintkeznek, kicserélik gondolataikat és kölcsönösen megértik egymást. A nyelv, minthogy közvetlen kapcsolatban áll a gondolkodással, regisztrálja és szavakban, szavakból fűzött mondatokat lerögzíti a gondolkodás munkájának eredményeit, az ember megismerő tevékenységének vívmányait és így lehetővé teszi a gondolatcserét az emberi társadalomban.« Vajon nem vonatkozik ez a gyönyörű, tömör megállapítás a földtani gondolkodásunkat rögzítő szakkifejezéseinkre és szaknyelvünkre is? Joggal következtethetünk tehát a helytelen kifejezésekből és hibás fogalmazásokból, íróink földtani gondolkodásbeli hiányaira. Ebben nem lehet tehát kivétel a szaknyelv, annál inkább sem, mert szocialista fejlődésünkben a szaknyelvnek is fejlődnie kell, hogy necsak a szakembereket szolgáló rejtjeles nyelv maradjon vagy legyen, hanem a társadalom egészét szolgálja. Ezt is tartsuk szem előtt, mert a tudás, a tudomány és a tudáshoz vezető minden út most nem egyesek elzárkózását lehetővé tevő kizárólagos jog, hanem a maga egészében a népe lett. Ezt elősegíteni és megerősíteni hivatott a szaknyelv is.

Tudományos termelésünkben is óriási változás állott be, amihez szaknyelvünknek is igazodnia kell. Kifinomodott vizsgálati módjaink és tökéletesedett munkaeszközeink vizsgálati megállapításait nem fejezhetik ki a sokszor helytelenül is alkalmazott régi gyűjtőfogalmak. Ugyanigy, a mai termelési igényeket sem elégíthetik ki a fölös idegen szakkifejezésekkel megtűzdelte semmitmondó szakvélemények, amelyek egyszerű terület-beszorzásokkal megállapítják, hogy ez vagy amaz a hasznosítható anyag »kimeríthetetlen mennyiségben« található. Vagy, mint egy legújabb keletű bentonit »szakvéleményben« közelebbi indokolás nélkül olvassuk: »kétségtelen, hogy igen komoly előfordulásról van szó. A minőség egyenletességét is nagymértékben garantálja az előfordulás genetikája«. Mondanom sem kell, hogy erről a genetikáról a szakvéleményben egy szó sincs!

Földtani szaknyelvünknek tehát sokat kell javulni, fejlődni. Az idegen szavakat és úgynevezett »nemzetközi szakkifejezéseket« féltők számára megnyugtatóan mondjuk, hogy a szaknyelv fejlődése is sztálini értelemben történhetik. Nem a létező szaknyelv megsemmisítésével, gyökeres kiirtásával és egészen új fölépítésével, hanem az alapelem kifejesztése, tökéletesítése, de mindenekelőtt magyartása útján.

Megállapításainkat hasznos módon kiegészíthetjük G i g n o u x nagy késéssel azóta hozzánk érkezett, egyik a geológushivatás tudományos bírálatára vonatkozó érdekes közleményének megfelelő részeivel (Annales Hébert et Haug, VII. 1949).

G i g n o u x szükségesnek tartja, hogy a szerző gondolkodásmódja visszatükröződjék munkájában. H e i m Roger szavaival hibáztatja, hogy »a tudomány mindinkább kiszorítja a tudósok szerepét. Az iskolák mindinkább a különböző vizsgálati módszerek és műszerek, mintsem egy-egy nagy szellem gondolatai köré csoportosulnak«. Figyelemre méltó a tudományos munka kritikájára vonatkozó összehasonlító megállapítás. »Az irodalmi vagy képzőművészeti mű teljes egészében a szerző alkotása: elszakíthatatlanul összeforrt annak egyéniségével. A tudományos fölfedezés azonban létrejötté után önállóvá lesz, szerzőjétől függetlenné válik.« A magunk részéről ehhez hozzátehetjük azt is, hogy a tudományos tételeknek ez az önálló léte, természettudományos igazsággá válása, közhasználatba vétele, szükségtelenné teszi a szerzőre való folytonos hivatkozást, ami sokszor a szövegben zavaróvá is válik. A tudományos igazságnak ez az önállósága, a szerzőtől való függetlenedése hozza előtérbe a szerző egyéniségének külön vizsgálatát és a kritika történeti szemléletét. Földtani irodalmunk stílusvizsgálatának fönthebbi szemlénnyében mindenütt kiütközik a geológus egyéni alaptermészete, szellemi alkata, munkamódszere. »Le style c'est l'homme«. Ezért ügyeljünk kifejezési készségünk fejlesztésére, pongyolások elkerülésére, mert abból minden alkalommal maga az ember tűnik elénk.

A főlzabadulás utáni, szovjet példák szerinti tudománytörténeti szemlélet alkalmazása oktatásban és tudományos munkára nevelésben is előnyös. Kritikailag jobban megértjük az egyes tudományos fölfedezések jelentőségét a maguk tudományfejlődési helyzetében. A tudomány nem magában álló elszigetelt dolog, korának szelleméből és művelőjének emberi mivoltától, működési környezetétől el nem különíthető.

G i g n o u x megállapítva a fizikai és szellemi képességektől függő egyéni kezdeményezés szükségességét, a geológus-foglalkozás gyakorlásában, fölveti a foglalkozás eredményesebbé tételének kérdését is. Az eredményeket az új megfigyelések értékén és azok közlési módján méri le. Megemlíti, hogy sokan kitűzött cél nélkül dolgoznak s nem tudják hova vezet a vizsgálat útja. Ebből következik, hogy új felfedezéseik értéke már előre kérdéses lehet. Nemcsak kezdők, hanem idősebb szakemberek is belesznek vizsgálati tárgyuk és vizsgálati eredményeik túlértékelési hibájába. »A valódi felfedezés néhány mondatban összefoglalható és nincs szükség arra, hogy hagyományos receptek szerint hosszú lére eresztve tárgyalják.« »Az a sztratigrafus, aki centiméterről-centiméterre részletezi egy új útbevágás vagy mélyfúrás szelvényét, az a paleontológus, aki a legapró-

lékosabban leírja és lerajzolja, megingathatatlan előírások szerint a jólismert fajokat, az a petrográfus, aki egy homokfajta szemcsenagyság elemzését végzi, bele kell törődjék abba, hogy valóban fáradságos munkájának gyümölcsét adattárban tartsa és azokból valóban csak az új eredményeket hozza nyilvánosságra. « A tudományos közlés terjengőssége és bősége hovatovább akadályosítja a földtan fejlődésének.

Magunk vonatkozásában a nálunk kialakult tervszerű kutatások kivételében pontosan fölmérjük és fölmérhető a cél, amit elérni kívánunk. Az elkészült dolgozatok közlésének súlyos költségkérdéseire és a papirosszükséglet korlátaira való tekintettel reánk is erősen vonatkoztathatók G i g n o u x további értékelési megállapításai.

Minden kezdő geológus abban a tudatban él, hogy a megfigyelések tömege, még a legjelentéktelenebbek is, amelyeket vizsgálódásai során kinosan összeszedett, felbecsülhetetlen kincset jelent, amelyet teljes egészében az utókorra kell hagyni. Ezért vannak a végelethathatatlan és költséges disszertációk, amelyeket csak kevésszámú specialista olvas el, és amelyeket az olvasók nagy tábora csak gyorsan átlapoz. Más tudományágaktól eltérően, mi geológusok elég kevesen vagyunk és elég egységesek ahhoz, hogy majdnem mindnyájan személyesen ismerjük egymást. Két eset van: vagy bizalommal viseltetik az olvasó a szerző tudományos megbízhatósága, megfigyelőképessége és egyeneslelkűsége iránt és akkor felesleges a kibúvások, szerves maradványok és ásványok aprólékos leírása. Elég ha végkövetkeztetéseit közli velünk. Vagy hiányzik ez a bizalom, akkor pedig a részletek hosszas leírása sem fogja azt bennünk fölkelteni.

Ugyanakkor azonban ez azt a veszélyt rejti magában, hogy a túlságosan gyakran leírt és valóban új szempontokat sem tartalmazó leírásokban elvész az a kevés új felfedezés, amelyet érdemes közölni.

Legyünk tehát rövidek és takarékosak és ellensúlyozzuk ezt a rövideiséget és szűkmarkúságot dolgozataink gondosabb előkészítésével.

Véleményünk szerint ezeknek a kívánalmaknak azzal is eleget kell tennünk, hogy a bevezetőben jelzett stílusunkat is fejlesszük. Nem kívánható ugyan az irodalmi munkák eredeti stílusa, de ez nem jelentheti a pongyola, zagyva írásmód jogosságát, még kevésbé a tudományos munkára is kötelező forma mellőzését.

Az itt elmondottak nem jelentenek különösebb korlátozást a tudományos szabadságban, de kötelező alkalmazkodást kívánnak a megértést szolgáló szakmai egységes nevezéktanhoz, a fogalmak tisztázásához s nem utolsó sorban közlési lehetőségeink gazdaságos kihasználásához. A magyar földtan nagyratörő fejlődésének mai állapotában ezeket a kérdéseket állandóan napirenden tartjuk s szakmai helyesírásunk, valamint nevezéktanunk egységesítésére törekedünk.

SAKNYELVÜNK ÉS A MAGYAR HELYESÍRÁS

VADÁSZ ELEMEÉR

A Magyar Tudományos Akadémia nemrég kiadta, rövid időn belül utánnyomásban is a Magyar Helyesírás Szabályainak tizedik átdolgozott és bővített kiadását. Régóta vártuk, mert a fölszabadulás óta fölszaporodott »hivatalos írássok« stílusa és teljesen »helytelen« írásmódja nemcsak a hivatalokban, hanem egyetemeinken, sőt az Akadémián belül is, olyan méreteket öltött, ami már az írástudatlanság minden ismérvét kimeríti. Nyelvünknek ilyenirányú fejlődése semmiesetre sem kívánatos. Ellene folytatott harcunk nehéz földadat. Kívánatos, hogy a helyesírási szabályzat ebben a harcban sikeres legyen.

Az új szabályzat előkészítése, az előző szerint már 1951-ben kezdődött. A földadat szokatlan nehézségeit mutatja, hogy az előkészítés több időt vett igénybe, mint amire